

Dosarul nr. 3ra-1136/23

2-23161233-01-3ra-19112023

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani (S. Godorogea)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

ÎNCHEIERE

19 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Diana Stănilă

Mariana Pitic

examinând admisibilitatea recursului depus de Partidul Politic „ȘANSĂ”,
în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată
depusă de Partidul Politic „ȘANSĂ” împotriva Consiliului Electoral al
Circumscripției Electorale Rîșcani nr.27, terț Comisia Electorală Centrală cu privire
la anularea actului administrativ, obligarea emiterii actului administrativ,

împotriva deciziei din 18 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a
casat hotărârea din 15 noiembrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central și s-a
emis o decizie nouă prin care contestația depusă de Partidul Politic „ȘANSĂ” s-a
declarat inadmisibilă,

c o n s t a t ă :

La 13 noiembrie 2023, Partidul Politic „ȘANSĂ” a depus acțiune în contencios
administrativ împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Rîșcani
nr.27, terț Comisia Electorală Centrală cu privire la anularea actului administrativ,
obligarea emiterii actului administrativ (f.d. 4-46, Vol. I).

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, prin hotărârea Comisiei
Electorale Centrale nr.1108 din 04 iulie 2023 a fost stabilită data alegerilor locale
generale pentru data de 05 noiembrie 2023. Prin hotărârea Comisiei Electorale
Centrale nr.1165 din 09 august 2023 s-a aprobat lista partidelor politice, înregistrate
la ASP, care au dreptul să participe în alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023,
Partidul Politic „ȘANSĂ” fiind inclus în listă la poziția nr.52.

A menționat că la 06 octombrie 2023 prin hotărârea Comisiei Electorale
Centrale nr.1411 a fost confirmată persoana responsabilă de finanțe (trezorier) din
partea Partidul Politic „ȘANSĂ” pentru perioada campaniei electorale a alegerilor
locale generale din 5 noiembrie 2023.

Astfel, a indicat că, Partidul Politic „ȘANSĂ”, în calitate de concurent electoral, și-a înregistrat candidați la funcția de primari de localități și candidați la funcția de consilier locali/raionali/municipali practic în toate circumscripțiile electorale, pe toată țara fiind înregistrați 9236 candidați la funcția de consilieri locali/raionali și 659 de candidați la funcția de primari. În Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr.2 din partea Partidul Politic „ȘANSĂ” au fost înregistrați 316 candidați la funcția de consilieri și 28 candidați la funcția de primari, fiind demarată campania electorală.

A menționat că, prin Dispoziția Comisei pentru Situații Excepționale nr.92 din 03 noiembrie 2023, a fost anulată înregistrarea tuturor candidaților Partidul Politic „ȘANSĂ” din toate circumscripțiile cu obligarea organelor electorale de a aplica în dreptul fiecărui candidat exclus ștampila „Retras”, respectiva dispoziție fiind contestată de reclamant.

A susținut că prin demersul din 04 noiembrie 2023 Partidul Politic „ȘANSĂ” a atenționat toate consiliile electorale de circumscripție raionale și municipale despre contestarea dispoziției și despre inadmisibilitatea punerii în aplicare a deciziei de retragere a candidaților Partidul Politic „ȘANSĂ”. Potrivit ultimelor sondaje de opinie publicate, încrederea cetățenilor în Partidul Politic „ȘANSĂ” era în creștere constantă și a ajuns la cifra de circa 18% la nivel național.

La alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023 mii de alegători au votat în dreptul candidaților Partidul Politic „ȘANSĂ”, iar în multe circumscripții în genere s-a desfășurat un boicot masiv din partea alegătorilor care refuza să participe la vot, astfel, alegătorii au fost privați de dreptul la alegeri libere și de a vota, iar candidații au fost lipsiți de dreptul de a fi aleși.

După închiderea secțiilor de vot la 05 noiembrie 2023 Partidul Politic „ȘANSĂ” a înaintat în adresa CECE Rîșcani nr.27 contestație cu privire la infirmarea alegerilor pe circumscripția corespunzătoare. Astfel, la 09 noiembrie 2023 a expirat termenul legal în care organul electoral urma să răspundă la cererea din 05 noiembrie 2023, dar acesta nu a fost informat despre decizia luată, respectiv, la 10 noiembrie 2023 a fost înaintată o cerere prealabilă în adresa Comisiei Electorale Centrale. Abia la 12 noiembrie 2023 a aflat de existența unei hotărâri a CECE Rîșcani nr.27 din 8 noiembrie 2023, prin care contestația sa a fost declarată inadmisibilă, dar așa și nu i-a fost comunicată, reclamantul nefiind invitat la examinarea acestei proceduri administrative.

Comisia Electorală Centrală prin hotărârea din 12 noiembrie 2023 a comasat cererile prelabile într-o singură procedură și au fost declarate inadmisibile.

A susținut că prin hotărârea contestată a fost refuzată examinarea cererii anume a concurentului electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” cu referire la o problemă care vizează anume Partidul Politic „ȘANSĂ” care, fiind eliminat din alegeri, consideră că i s-au încălcat toate drepturile fundamentale, în special la alegeri libere și dreptul de a fi ales.

Astfel, a considerat că confirmarea rezultatelor alegerilor fără participarea unui concurent electoral eliminat afectează direct Partidul Politic „ȘANSĂ”, care la caz solicită repararea dreptului vătămat în instanța de contencios administrativ.

Totodată, reclamantul a remarcat faptul, că organul electoral nu a examinat fondul contestației, circumstanțele de fapt și nu a verificat temeinicia argumentelor expuse, motiv din care a considerat că, actul administrativ contestat, contrar prevederilor art.118 din Codul administrativ, nu este motivat, prin care fapt a considerat că, a fost îngrădit dreptul reclamantului la un proces echitabil, acces la justiție și recurs efectiv.

Potrivit actului administrativ contestat, contestația a fost declarată inadmisibilă, pe motiv că Partidul Politic „ȘANSĂ” nu este subiect de depunere a contestației în temeiul art. 94 din Codul electoral, având în vedere că în baza Dispoziției Comisiei Situații Excepționale nr.92 din 03 noiembrie 2023 la toți candidații Partidul Politic „ȘANSĂ” li s-a anulat înregistrarea, fiind pierdută calitatea de concurent electoral. La fel, a indicat că Comisia Electorală Centrală a repetat argumentele din actele contestate, a interpretat și aplicat eronat și abuziv prevederile legale, în contradicție cu circumstanțele de fapt și de drept.

A susținut că în baza Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr.1165 din 09 august 2023 Partidul Politic „ȘANSĂ” a fost inclus în lista partidelor politice care au dreptul să participe la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, la poziția 52, hotărârea dată nefiind abrogată, iar Partidul Politic „ȘANSĂ” nu a fost exclus din listă, motiv din care a considerat că organele electorale nu aveau nici un drept să considere Partidul Politic „ȘANSĂ” ca subiect care nu are dreptul să depună contestații și să declare contestațiile inadmisibile.

A considerat neîntemeiat argumentul Comisiei Electorale Centrale precum că acest act pentru Partidul Politic „ȘANSĂ” este cu efect consumat și nu se mai aplică pentru reclamant, deoarece atât timp, cât nu există o hotărâre subsecventă a Comisiei Electorale Centrale de modificare a hotărârii nr.1165 din 09 august 2023 de eliminare a poziției Partidul Politic „ȘANSĂ”, nimeni nu poate constata efectul inaplicabil al acestui act față de reclamant.

Totodată, a indicat că Dispoziția Comisiei Situații Excepționale nr.92 din 03 noiembrie 2023 a fost contestată în ordine de contencios administrativ, care la moment, se află în examinare în cadrul Curții de Apel Chișinău, nefiind o decizie definitivă și executorie cu privire la excluderea candidaților Partidul Politic „ȘANSĂ” din alegeri sau anulat statutul de subiect electoral.

Mai mult ca atât, la ultimele ședințe ale Comisiei Electorale Centrale, Partidul Politic „ȘANSĂ” a fost subiectul mai multor examinări, cu aplicarea diferitor sancțiuni în calitatea sa de subiect electoral, fapt reflectat prin actele Comisiei Electorale Centrale. La fel, a indicat că în hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1550 din 08 noiembrie 2023, după adoptarea Dispoziției Comisiei Situații Excepționale, Comisia Electorală Centrală recunoaște explicit că, Partidul Politic „ȘANSĂ” mai deține calitatea de concurent electoral.

Argumentul CEC precum că prin dispoziția CSE s-au făcut derogări de la Codul electoral și art.101 alin. (5) nu mai este aplicabil este unul ilegal și abuziv. Prin dispoziția contestată a CSE nu s-au făcut derogări de la art.101 din Codul electoral, iar însuși faptul sumării de către CSE a drepturilor unor organe electorale - această comisie s-a substituit acestora, astfel îi sunt direct aplicabile prevederile art.101 alin.5) Cod electoral.

Finalmente, statutul de concurent electoral al Partidului Politic „ȘANSĂ” a trecut testul de control jurisdicțional la examinarea unui caz similar în cadrul Curții de Apel Chișinău. Astfel, candidatul la funcția de primar al s.Pitușca r.Călărași i-a fost anulată înregistrarea, iar instanța de fond a declarat acțiunea înaintată inadmisibilă din motivul pierderii calității de subiect electoral și neafectarea dreptului în baza art.17 din Codul administrativ. Atât organul electoral, cât și instanța de judecată au motivat decizia, inclusiv în baza Dispoziției CSE nr.92 din 03 noiembrie 2023 prin care a fost anulată înregistrarea tuturor candidaților Partidului Politic „ȘANSĂ”.

Prin Decizia irevocabilă din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău (dosar Dosarul nr.3r-521/23 PIGD 2-23157242-02-3r-08112023), încheierea instanței de fond a fost casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în fond. Organul electoral era obligat să examineze contestația în fond o dată cu procedura de confirmare/infirmare a alegerilor în circumscripția corespunzătoare, iar refuzul nejustificat impune anularea actului administrativ cu emiterea unei noi soluții de organul ierarhic superior. A atras atenția, că eliminarea candidaților prin aplicarea ștampilei „Retras” s-a efectuat abuziv până la soluționarea contestațiilor depuse și contrar prevederilor art.101 alin. (5) din Codul electoral, care prevede suspendarea de drept a oricăror hotărâri de acest gen.

Astfel, în ziua alegerilor, zeci de mii de cetățeni și alegători au fost lipsiți de dreptul fundamental de a alege candidatul preferat din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”, iar sute de candidați în fiecare circumscripție electorală au fost lipsiți de dreptul de a fi aleși. După cum s-a menționat supra candidații din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”, reieșind din toate sondajele recente, autorizate de Comisia Electorală Centrală aveau șanse incontestabile de a obține mandate de primar și consilieri.

A considerat că, eliminarea abuzivă din buletinul de vot al candidaților Partidul Politic „ȘANSĂ”, în raport cu rezultatele alegerilor din 05 noiembrie 2023 în circumscripția corespunzătoare sunt grav afectate și influențate, deoarece a considerat că, în cazul în care candidații Partidul Politic „ȘANSĂ” rămâneau în buletinele de vot, atunci rezultatele alegerilor erau să fie total diferite.

Organele electorale la eliminarea unui concurent electoral din buletine s-au bazat pe un act administrativ abuziv și ilegal, act care nu are nimic cu procedurile electorale, emis de un organ care nu are astfel de competențe, deoarece comisia nu a fost abilitată cu careva competențe în materie electorală sau gestionare a proceselor electorale. Mai mult ca atât, indică că, conform hotărârii nr.274/2023 de prelungire a stării de urgență, Parlamentul expres a indicat în art.6 că prezenta stare de urgență nu afectează organizarea și desfășurarea alegerilor pe teritoriul Republicii Moldova, motiv pentru care reclamantul consideră că, unicele organe competente rămân a fi doar Comisia Electorală Centrală și organele electorale inferioare, care sunt funcționale să administreze procesul.

După cum reiese din textul dispoziției, aceasta a fost adoptată în baza scrisorii nr.E/11772 din 03 noiembrie 2023 a Serviciului de Informații și Securitate (SIS). Din textul dispoziției reiese că, se pretinde că au fost identificate acțiuni ale „unor concurenți electorali, care atentează grav și într-o manieră ireversibilă asupra

desfășurării neviciate a exercițiului electoral, prin alterarea masivă, la nivel național, a voinței libere a cetățenilor și utilizarea, în acest scop, a unor metode interzise de lege care nu corespund conceptului de desfășurare corectă a campaniei electorale”, că „Serviciul de Informații și Securitate a identificat activități de influențare a proceselor electorale pe tot teritoriul țării în scopul promovării intereselor statului străin - Federația Rusă - prin intermediul unui grup criminal organizat conchis de cetățeanul Ilan Șor”, că, „...Serviciul de Informații și Securitate de comun cu Inspectoratul General de Poliție, Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție a depistat și a documentat oferirea către Partidul Politic „ȘANSĂ”, care participă la alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023 și este controlat de Ilan Șor, a fondurilor financiare în proporții deosebit de mari, de proveniența externă și utilizarea acestora de către concurentul electoral contrar procedurilor stabilite de legislație, prin subminarea proceselor democratice, implicit cele electorale (fonduri care au fost utilizate de către concurentul electoral pentru finanțarea ilegală a campaniei electorale pe coordonatele de corupere politică a candidaților, coruperea alegătorilor și manipularea opiniei publice”.

Partidul Politic „ȘANSĂ” categoric a respins cele menționate de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și cele ale Serviciului de Informații și Securitate, ca fiind false, deoarece ele se bazează pe informații care nu corespund atât circumstanțelor faptice ale cazului, cât și prevederilor legii.

La fel, Partidul Politic „ȘANSĂ” a considerat că anume Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și Serviciul de Informații și Securitate au viciat iremediabil procesele democratice din Republica Moldova, transformând alegerile din 05 noiembrie 2023 într-o farsă, care grav afectează negativ exprimarea liberă a voinței poporului.

A notat că, Partidul Politic „ȘANSĂ” este oficial înregistrat de organele competente ale Republicii Moldova, având propriul Președinte și propriile organe de conducere, care adoptă deciziile din numele Partidului, iar domnul Șor nu intră în numărul conducătorilor Partidului. Partidul Politic „ȘANSĂ” neagă primirea finanțării din străinătate, fie din partea lui Ilan Șor, fie din partea oricărei alte persoane.

A considerat că organele competente ale Republicii Moldova nu au demonstrat cine, când, de la cine, unde, ce sume pretinse a primit Partidul Politic „ȘANSĂ”, la fel nefiind demonstrate acțiunile ipotetice ce au fost efectuate de către partid sau precum că fusese autorizate de către partid.

Totodată, organele competente ale statului nu au adus la cunoștința partidului sau conducerii acestuia probe pertinente, concludente, utile și veridice, care ar fi demonstrat că acceptarea ipotetică a finanțării ilegale este imputabilă întregului Partid Politic „ȘANSĂ” sau ca cineva dintre candidații partidului a fost implicat în acte de corupție, Partidului Politic „ȘANSĂ” nefiindu-i dată posibilitatea să se folosească de serviciile avocatului și să-și pregătească poziția de apărare.

A menționat că Codul Electoral nu prevede dreptul Serviciului de Informații și Securitate sau Comisiei Situații Excepționale să inițieze procedura de anulare a înregistrării concurenților electorali, competența asupra pronunțării referitor la anularea înregistrării concurenților electorali aparținând instanțelor de judecată.

La fel, reclamantul a considerat că situația premisă de sancționare a Partidului Politic „ȘANSĂ” și eliminare a candidaților din alegeri nu are suport factual, reprezentând o distorsionare deliberată a realității, orientată spre hărțuirea unui concurent electoral.

A solicitat Partidul Politic „ȘANSĂ” anularea hotărârii nr.178 din 08 noiembrie 2023, emisă de CECE Rîșcani nr.27; obligarea CECE Rîșcani nr.27 să examineze contestația în fond și să infirme rezultatele alegerilor generale locale în circumscripția electorală Rîșcani nr.27; obligarea CECE Rîșcani nr.27 să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art.176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală.

Prin hotărârea din 15 noiembrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, cererea de chemare în judecată depusă de Partid Politic „ȘANSĂ” s-a respins, ca fiind neîntemeiată (f.d. 176, 186-203, Vol. I).

În motivarea soluției prima instanță a argumentat că Partidul Politic „ȘANSĂ” nu a avut dreptul de a depune contestații, ținând cont de faptul, că respectivul drept a decăzut odată cu anularea înregistrării candidaților din partea partidului, în mod subsecvent fiind atestată și inexistența dreptului electoral, or, Partidul Politic „ȘANSĂ” nu deținea în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023 drepturi electorale care ar putea fi atinse în cadrul scrutinului; că autoritatea publică ce a emis actul administrativ contestat nu a dispus de posibilitatea de a opta între mai multe soluții posibile pe marginea contestației înaintate de Partidul Politic „ȘANSĂ”, or, aceasta s-a supus executării dispoziției Comisiei Situații Excepționale, care potrivit normelor enunțate supra, este obligatorie și executorie, inclusiv pentru autoritatea publică CECE Rîșcani nr.27.

La 16 noiembrie 2023, ora 09:44, Partidul Politic „ȘANSĂ”, prin intermediul poștei electronice a instanței de fond, cât și a instanței de apel, a depus apel nemotivat, iar la 16 noiembrie 2023, ora 16:08, a depus prin intermediul poștei electronice în adresa Curții de Apel Bălți apelul motivat împotriva hotărârii din 15 noiembrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, solicitând casarea integrală a acesteia, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere integrală a contestației formulate de Partidul Politic „ȘANSĂ” (f.d.180-182, 183-185, 208-252, Vol. I).

Prin încheierea din 17 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți s-a dispus atragerea, din oficiu, în calitate de terț Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova (f.d. 28-30, Vol. II).

Prin decizia din 18 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți s-a casat integral hotărârea din 15 noiembrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani și s-a emis o decizie nouă potrivit căreia contestația depusă de Partidul Politic „ȘANSĂ” s-a declarat inadmisibilă (f.d. 35-47, Vol. II).

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Bălți a reținut că, la data de 03 noiembrie 2023, în vederea respectării Dispoziției nr.92 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a emis hotărârea nr.1543 „Cu privire la dispoziția nr.92 din 3 noiembrie 2023 a CSE a Republicii Moldova”, prin care s-a hotărât: Consiliile electorale de Circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare vor revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanților în cadrul acestora și a persoanelor de încredere ale concurenților electorali din partea

PP „ȘANSĂ”. Birourile electorale ale secțiilor de votare sau, după caz, consiliile electorale care îndeplinesc atribuțiile biroului electoral al secției de votare vor aplica ștampila cu mențiunea „RETRAS” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenților electorali din partea PP „ȘANSĂ”. Se va aduce la cunoștința publică, informația privind anularea concurenților electorali înregistrați de PP „ȘANSĂ” și s-a dispus retragerea listelor de candidați făcute publice la sediul biroului electoral al secției de votare.

Astfel, în urma anulării înregistrării tuturor candidaților PP „ȘANSĂ” la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, ultimul nu mai deține statut de concurent electoral și nici nu poate să-l obțină în cadrul scrutinului în cauză, din motiv că termenul legal stabilit pentru înregistrarea candidaților a expirat, respectiv, partidul politic vizat nu mai poate participa la alegerile locale generale din 2023.

În lumina celor relatate, instanța de apel a considerat că odată cu pierderea calității de concurent electoral, subiectul în cauză nu poate pretinde încălcarea drepturilor electorale vătămăte, inclusiv revindecarea acestora în cadrul procedurii administrative electorale. Or, Partidul Politic „ȘANSĂ” nu este subiectul abilitat cu dreptul înaintării contestațiilor în materie electorală, ceea ce denotă caracterul inadmisibil al revindecărilor din acțiune.

Așadar, în circumstanțele în care acțiunea în contencios administrativ nu întrunește condițiile procedurale pentru a fi apreciată ca fiind admisibilă, instanța de fond incorect a conchis și a trecut la examinarea și soluționarea fondului cauzei, deoarece chestiunile de procedură preced fondul acțiunii în contencios administrativ.

Prin urmare, judecând apelul depus de PP „ȘANSĂ”, verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, din alte motive decât cele indicate în apel, pronunțându-se asupra aspectelor importante pentru soluționarea justă a cauzei, instanța de apel a ajuns la concluzia casării integrale a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi decizii, prin care acțiunea să fie declarată inadmisibilă în temeiul art. 207 alin. (2) Cod administrativ.

Or, PP „ȘANSĂ” nu este subiectul abilitat cu dreptul înaintării contestațiilor în materie electorală, ceea ce denotă caracterul inadmisibil al revindecărilor din acțiune.

Așadar, în circumstanțele în care acțiunea în contencios administrativ nu întrunește condițiile procedurale pentru a fi apreciată ca fiind admisibilă, instanța de fond greșit a trecut la examinarea și soluționarea fondului cauzei, deoarece chestiunile de procedură preced fondul acțiunii în contencios administrativ.

Instanța de apel a menționat că nu poate fi reținut argumentul reclamantului precum că, „Dispoziția abuzivă a CSE, care și-a asumat rol de organ electoral a fost contestată în instanța de contencios administrativ, iar potrivit art. 101 alin. (5) din Codul electoral, executarea hotărârilor organelor electorale adoptate în condițiile art. 102 alin. (5) se suspendă de drept din momentul contestării legalității hotărârilor respective.” Astfel, în speță obiect al examinării în prezenta cauză, constituie hotărârea nr.178 din 08 noiembrie 2023, emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Rîșcani nr.27, respectiv instanța investită cu examinarea apelului împotriva hotărârii Judecătoriei Drochia sediul Rîșcani din 15 noiembrie

2023, nu are competența de a da apreciere dispoziției CSE nr. 92 din 3 noiembrie 2023, la care face trimitere apelantul, or, aceasta excede obiectul examinării.

Instanța de judecată la soluționarea admisibilității acțiunii, poate lua în considerare numai faptul că, conform art. 22 alin. (2) din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, [...] (2) Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se publică pe pagina web oficială a Guvernului și sînt executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni.

Aplicând normele legale invocate mai sus și jurisprudența CEDO la caz, instanța de apel a remarcat obligația apelantului/reclamant de a prezenta instanței confirmarea întrunirii condițiilor stabilite de art.94 alin.(1) și (2) Cod electoral, precum că acesta ar avea calitatea de subiect al contestației, or, în speță, Partidul Politic „ȘANSĂ” nu se încadrează în prevederile normei legale enunțate. Respectiv, instanța de judecată nu poate să treacă la examinarea cauzei în fond.

Reieșind din cele menționate supra, instanța de apel a reținut că soluția primei instanțe de respingere a contestației ca neîntemeiată este eronată, dat fiind stabilit că contestația nu întrunește condiția de admisibilitate.

La 19 noiembrie 2023, Partidul Politic „ȘANSĂ”, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 18 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, aplicarea directă a art. 6, 10 și art. 3 din Protocolul I al CEDO, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei decizii noi de admitere a contestației.

Partidul Politic „ȘANSĂ” și-a întemeiat cererea de recurs pe dispozițiile art. 6, 8, 10, 11, 3 protocolul 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art.1, 2, 32, 38 din Constituția Republicii Moldova, art.10 alin.(1), art.17, art.20-25, art. 231, art. 244 și art. 245¹ alin. (1) lit. b) din Codul administrativ și art.2, 18, 90-98, 102, 174-176 din Codul electoral, reiterând circumstanțele de fapt și de drept invocate în cererea de chemare în judecată și apel.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul 8 al aceluiași articol stipulează că, înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Decizia Curții de Apel Bălți a fost pronunțată public la 18 noiembrie 2023, și conform extrasului din poșta electronică, decizia a fost notificată recurentului la 18 noiembrie 2023, ora 11:23 (f.d. 48, Vol. II).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, întrucât cererea de recurs a fost depusă la 19 noiembrie 2023, ora 14:21.

La 19 noiembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Rîșcani nr.27 și Comisiei Electorale Centrale, copia recursului depus de Partidul Politic „ȘANSĂ”.

Prin referința depusă la 19 noiembrie 2023, Comisia Electorală Centrală a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Partidul Politic „ȘANSĂ”, în raport cu actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) și (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul ne devolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recurs de către Partidul Politic „ȘANSĂ”, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Bălți și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Partidul Politic „ȘANSĂ”, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate de către Curtea de Apel Bălți, fiind apreciate în mod corespunzător.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 §1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Bălți și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Bălți, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenși argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Partidul Politic „ȘANSA”.

În conformitate cu art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral, art. 230, 246 alin. (1) și (2) lit. a¹) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Partidul Politic „ȘANSA” se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Diana Stănilă

Mariana Pitic